

KÁVÉESOK LAPJA

X. évfolyam.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének hivatalos lapja

8. szám

Kiadó és laptulajdonos: A Budapesti Kávésok Ipartestülete	Felelős szerkesztő: Dr. Havas Nándor	Szerkeszti: A Budapesti Kávésok Ipartestületének sajtóbizottsága.
A lapot a Budapesti Kávésok Ipartestületének tagjai tagdíjuk fejében ingyen kapják. Előfizetési díj: Egy féltre 8.— pengő. egész évre 16.— pengő	Kezdfelenk: minden hó 1-én és 15-én	Szerkesztőség: Budapest, VIII. József körút, 38., I. em. 5. Telefon József 321—05. Kiadóhivatal: Budapest VIII., Rókk Szilárd u. 31. — Hirdetéseket a kiadóhivatal vesz fel naponta 8—14 ó áig. —

MEGHÍVÓ.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének előjárása f. é. április 26-án (csütörtökön) délután 5 órakor, az ipartestület tanástermében

Ü L E S T

tart, melyre az előjáróság t. tagjait meghívja. Budapest, 1934 április 15-én.

Dr. Havas Nándor sk., Mészáros Győző sk., főjegyző. elnök

A Budapesti Kávésok Ipartestületének észrevételei a borraivalórendszer megszüntetését tartalmazó rendelet tervezetére

I.

Ipartestületünk összegyűjtött iratai azt mutatják, hogy körülbelül 20 év óta a tavasz beálltával napirendre kerül a borraivalókérdés. Amelyről a propaganda minden lehető rosszat elmond, új, meg új rendszerek beállítását kéri, javasolja és sürgeti anélkül, hogy ezek a tervezett rendszerek a borraivalórendszer hibáit kiküszöböljék és a közönség jó kiszolgálását biztosítsa úgy a munkások, mint a vendégipar érdekeit szolgálják.

A személyes szolgáltatásokkal kapcsolatosan adott és kapott borraivaló majdnem egyidejű a szolgáltatásokat nyújtó iparágakkal, sőt bizonyos kereskedelmi és üzleti vonatkozásokban még régibb.

A középkori német Trink-Geld neve „Trank-Geld” és „Trinke-Geld”, eredetileg a lovat itató szolgák jutalma is, de a kötelező áldomás ama díja is, melynek Magyarországon „Mercipotus” a neve. Előfordul a „Botenbrot” elnevezés is ez a hírnődök jutalma A borraivaló a franciában a 16 században is előfordul a „pour ton vin” formában. A „pourboire” általában csak italraivalót jelent. Az olasz „alla mancia”-t mond.

A százalékos rendszer iránti propaganda iparunkban a század elején jelentkezett, majd a világháború utolsó éveiben és az az utáni években lett erőteljesebb mozgalmak tárgyává. A kezdeményezés párisból indult el és Svájcban és Németországon át jutott el hozzánk.

Egy újveretű munkás osztályos öntudat kifejezése az, hogy a régi „alla mancia, pourboire, Trinkgeld, borraivaló” kifejezések helyett a francia színházi jegyszédő, a „Billeteur” és a vendégfogadói „garçon” nem elfogadta, hanem kérte a „borraivalót” és pedig mint „munkabért” a „Pour mon travail, Monsieur”, azaz „Munkámért, uram!” szavakkal.

A százalékos rendszer jelentése mélyreható társadalmi fordulat jele: a régi legény: a garçon, a groom, a Diener, a Vendégszolga már munkás, aki nem jutalmat kér, hanem munkabért követel. A „pour le travail” így lett a „pourboire pótlója.”

Ez a rövid néhány sor mutatja a szellem megváltozását, mely a kedélyes, barátságos, az otthon pótló és kiegészítő vendégfogadó, szálloda, vendéglő és kávéházból rideg üzleti vállalkozást akar csinálni.

Természetesen a százalékos propaganda elsősorban a munkásság érdekképviseleitől indult ki, annál is inkább, mivel az ipari higiénia és szociális felfogás fejlődése folyamán mindjobban beteljesültek azok a munkásjóléti követelések (szabadnapok, kifogástalan lakás, ellátás, betegsegélyezés stb.), melyek a munkásmozgalomnak megindulása idején annak valóban tartalmát és jogosultságot adtak. — Ezzel tehát elenyészett volna a

további propaganda anyaga és így a meglévő agitációs keretet új tartalommal kellett kiegészíteni.

Ezt a célt szolgálta a vendégiparban a százalékos rendszernek felvetése, amelyet a munkásérdekeltségek politikai és gazdasági súlya szerint egyes országokban sikerült is megvalósítani. Hogy milyen sikerrel és eredménnyel, arról alább beszélünk.

Nálunk a háború utáni zavaros időkben — előzetes kísérletezések után — az 1918. évben merültek fel ezek a kérdések. Az erősen szélsőbalirányú Károlyi-kormány idején a két ipari érdekképviselet kénytelen volt akkor hatalmas szakszervezetekkel kollektív szerződéseket kötni. A budapesti szállodások, vendéglősök és koresmárosok ipartársulata 1919. évi november 25-én elfogadta a 10 százalékos felszolgálási díj rendszeresítését és elismerték a bizalmiférfi rendszert.

A Budapesti Kávésipartársulat 1918 december 14-én kötötte meg a munkásság érdekképviseletével a kollektív szerződést, de ebben tekintélyes béremelés árán sikerült a borraivalórendszer — a bizalmiférfiak elismerése mellett — fenntartani.

A nyugalom azonban nem sokáig tartott. A mindjobban előre kapó szakszervezet már 1919 február közepén terrorisztikusan lépett fel és egy február 22-től március 11-ig tartó sztrájk után — kérészközel a Arvzsgáló-Bizottságnak az ár-felelősségre való hozzájárulását — hosszas tárgyalások befejeztével 1919 március 11-én életbelépett a százalékos rayon-rendszer, amikor a felszámítható százalék 15 százalékban állapították meg. Egyben az Arvzsgáló Bizottság kimondta, hogy a borraivaló adását és elfogadását a bizottság árdragításnak fogja tekinteni és úgy a vendéggel, mint a pincérral és kávéssal szemben, aki ezt eltűri az árdragításról szóló XII. néptörvényt fogja alkalmazni. A kollektív szerződés hatálya csak napokig tartott. Az akkori zavaros viszonyok mellett beállott nyersanyagbeszerzés nehézségei folytán (cukor, tej, kávéhiány stb.) a kávéházak tevékenysége korlátozva volt és bizony csak az kapott kellő kiszolgálást, aki a százalékon felül borraivalót is adott.

Rövid néhány nap múlva bekövetkezett a kommun sötét ideje, mely a munkaadóérdekképviseleteket félreállítva, az egész kollektív szerződést félredobta és a kávéházi és vendéglői személyzet fizetését fix összegben, heti 300 koronában és 84 korona élelmezési pénzben állapította meg. Hogy azután hogyan folyt le ez idő alatt a vendégipari üzemek forgalmának lebonyolítása, a köztudatban még ma is él. A rendelkezésre álló és kékpénzzel nagynehezen beszerzett gerslit, tökök és egyéb étkezési cikkeket a fixfizetésekkel avanszált pincérek csak bús borraivaló mellett szolgálták fel és csak azok nyertek bebecsátást az — a nap nagy részében zárva volt — üzletekbe, akik már a belépésnél leadták a baksist. Figyelmetlenség, durvaság és piszkok töltötték be üzleteinket. De nem volt ez másképpen Berlinben sem, ahol egy 1918. év szilveszterén megrendezett sztrájk után heti 100 márkás fixfizetéseket erőszakoltak ki. Rövid egy hónap után a munkaadók kénytelenek voltak a megállapított kollektív szerződést felmondani, mert a pincérek a fixfizetésen kívül borraivalót is szedtek. A pincérek viselkedése egyenesen botrányos. Ha a vendég nem ad borraivalót félvállról nézik, rosszul szolgájk ki stb. — ezt írták az akkori lapok, köztük a „Vorwärts” is, mely nem volt valódi munkásellenes tendenciákkal. A rendelkezésünkre álló külföldi tekintélyes szakemberek nyilatkozatai is azt bizonyítják, hogy ott is, ahol a százalékos rendszer évek óta fennáll, az egyáltalában nem szüntette meg a borraivaló adását és elfogadását.

Az előadottakkal azt kívántuk bizonyítani, hogy iparunk a százalékos, sőt fixfizetéses rendszert már évekkel ezelőtt kipróbálta és nagyon jól megismerte annak hátrányait.

Igy a kommun után — személyzetünk szavazással kifejezett kívánságára — visszatértünk a régi borraivalórendszerre, mely minden hibája ellenére a mi viszonyainknak és közönségünknek, valamint dolgozó munkásaink érdekeinek a legjobban megfelel.

Meg kell jegyeznünk, hogy a borraivalókérdés gerince voltaképp a kisfogyasztó látszólag aránytalan megterhelése. Elismerjük, hogy az egy pengőnél kisebb értékű cikkeket fogyasztóknak, ha mellékszolgáltatásokat is vesznek igénybe (ujság, ruhatár, toilette) e szolgáltatások díjazása több kiadást jelent, amely a fogyasztás értékéhez képest aránytalan százalékos teszt ki. De ezen a százalékos rendszer sem segít, mert ez odavezet, hogy míg a felszolgáló személyzet keresete megapad, a mellékiadások változatlanul maradnak.

Ezzel szemben a nagyobb tételeket fogyasztó vendégek borraivaló-adása körül panaszok nincsenek, mert ezeknél az adott borraivaló rendszerint a kontemplált 12%-nál jóval kisebb. Ezeknek a fogyasztók tehát megdrágulna.

A kis fogyasztók védelme sokkal jobban megoldható az érdekeltségek által kért és javasolt 5 filléres váltópénz bevezetése révén, amikor mód adatik a közönségnek arra, hogy ezeket a mellékes kiadásokat ilyen pénzegységgel fedezhesse.

II.

E történeti visszapillantás után meg kell állapítanunk azt, hogy míg a múltban a százalékos rendszer bevezetését a munkás érdekeltségek szorgalmazták, ennek érdekében újabb az „idegenforgalom” jelszava alatt tetsző propaganda indult meg, melynek hangulatában sikerült a vezető hatóságok hajlandóságát is megnyerni. A múlt év folyamán a székessőfőváros polgármestere vetette fel ezt a kérdést. Részletes, e kérdés minden vonatkozására kiterjedő memorandumunk után, sikerült a kérdést nyugvóponttra hozni.

Most a kereskedelemügyi miniszter úr óhajtja ez ügyet megoldani, amikor a Kereskedelmi és Iparkamarához intézett leiratában a következőket mondja: „Az idegenforgalom, a belföldi fogyasztók, az iparosok és alkalmazottak érdekei egyrészt megkövetelik a borraivalórendszernek a fogadóknak (szállodákban, penziókban), vendéglőkben, kávéházakban megszüntetését.”

Bár mindezekre a szempontokra már évek folyamán betérjesztett beadványainkban szám-

SZENT ISTVÁN

CSALÁDI SÖR

1 1/2 literes zárt palackokban

▼

a Kőbányai Polgári Serfözde

evártmánya

Mocznik-mustár legyen minden asztalon!

talanszor válaszoltunk, szükségesnek látjuk azokra újból reá térni.

A magunk részéről mi is a legnagyobb örömmel látjuk idegenforgalmi törekvéseink sikerét. Azonban meg kell állapítanunk azt, hogy ez az idegenforgalom, főleg az étkezési üzemek szempontjából nem jelent olyan tömeget, melynek kedvéért indokolt lenne üzleteink eddigi rendjének felforgatása.

A rendelkezésünkre álló statisztikai adatok szerint hazai gyógyfürdőink vendégforgalma:

gyógyfürdők száma	belföldi	külföldi	belföldi	külföldi
száma	állandó vendég	ideigl. vendég		
1930-ban	62	70833	3248	74950
1931-ben	62	68103	3797	78415
1932-ben	58	75449	4346	92764

tehát egy fürdőhelyre esik

1930-ban	52.4	44.7
1931-ben	61.2	43.9
1932-ben	74.9	49

külföldi vendég.

Idegenforgalmunk (a fővárosban) általában	1930	1932	1933
Magyarország az elszakított részekkel együtt	161080	127177	121819
Külföldiek	80876	63416	70869

Összesen: 241456 190593 192688

ebből bésiek 16150 15557 20559

egy idegenre eső éjjel 2.7 2.8 2.9

A külföldiek tehát összesen az 1933. évben 205520 éjszakát töltöttek Budapesten.

Ha most figyelembe vesszük, hogy a külföldieknek közel 50%-a Ausztriából, a Balkánról és oly országokból kerül hozzánk, ahol a miénkhez hasonló borraalórendszer van érvényben, alig néhány olyan külföldi szerepel a statisztikában, akiknél a borraaló intézménye szokatlan és új.

Ezeknek az idegeneknek túlnyomó többsége is cserevonatokkal, társasutazásokkal jön hozzánk, amiknél minden szükségletük — beleértve a borraalót is — be van számítva és előre ki van fizetve. Ez az idegen kötetlen programmal jár kel fővárosunkban és igen ritkán jut abba a helyzetbe, hogy sajátkezűleg fizetéseket teljesítsen és borraalókat fizessen. A szállodák amúgy is be vannak rendezkedve a borraalónak a számlákba való beállítására, úgy hogy e tekintetben semmiféle fennakadásnak nincs helye.

A vendéglői üzemek egy részében — főként azokban, hol az idegenek megfordulnak — fakultatíve meg van a százalék felszámításának lehetősége. A kávéházakban — két-háromtól eltekintve — ahová a tűrak vezetősége már előre fixizott árakon néhány idegent elvezet, idegent alig látni, s alig lenne célja e címen a kávéházak rendjét és üzemét megbolygatni.

Ha az idegenforgalom szempontjait vesszük tekintetbe, reá kell mutatnunk Budapest fürdőváros mozgalmára, mely Budapest fürdőibe akarja hozni az idegenek minél nagyobb tömegét. Igen ám, de egyetlen fürdőnk sincsen, ahol kiszolgálási díj formájában rendszeresítve ne lenne a borraaló, ahol a személyzet megélhetési alapot nyújtó fizetést kapna és ahol úgy a megállapított, mint ezen felül adott díjakat el ne fogadnák. Pedig ezekre a vállalatokra vagy az ok nagyobb részére a fővárosnak és az államnak közvetlen ingerenciája van, tehát ellentmondás nélkül eltörölhetné a borraalórendszerét.

Véleményünk szerint idegenforgalmunk fejlesztése szempontjából jóval értékesebb reform lenne a Magyarországra való belépődíjaknak: a vízumdíjaknak eltörlése, az idegenforgalmi járulékok megszüntetése, a rendőri és vámellenőrzésnek minimumra való redukálása.

Evek óta kérjük — ép az idegenforgalom és a fővárosban megforduló külföldiek szórakozási lehetőségeinek kiterjesztése szempontjából — a kávéházak zenélési zárójának díjmentes meghosszabbítását. Kérésünk mindannyiszor pénzügyi szempontokra való tekintettel elutasított.

Hasonló a helyzet a táncengedélyek ügyében, ami külföldön a kávéházi közönség kedve szórakozása. Nálunk a szállodák halljain kívül csak igen ritka és kivételes esetben adnak erre engedélyt.

A belföldi fogyasztók érdekeinek mérlegelésénél figyelembe kell venni azokat a szolgáltatásokat, melyeket a mi üzemeink a vendégnek nyújtanak. A mi közönségünk türelmetlen és ideges, nem szeret várni, nem ül le másokkal, egyéni kívánságai vannak, melyek teljesítését elvárja és megköveteli. Sehol a világon nincs az a gyors és pontos kiszolgálás, mint nálunk. Ezt elismeri a külföldi is. A vendég ételt, italt kér, ujságot, menütrendet, dohányárut, süteményt, stb., stb., ami sokszor másodpercek alatt rendelkezésére áll. Ez természetesen nagyobb, szolgáltatások szerint specializált személyzetet kíván. Így van felszolgáló, őthordó, borfiú, ujságos, szivaros és külön fizetőpincér. Természetesen ezek mind külön-külön szolgálatokat teljesítenek s várják díjazásukat. Nem is említve az egész külön szolgálatokat teljesítő ruhatári és toailette személyzetet. Ha most ezek díjazásának bármily úton való redukálásával kevesebbet keresnek, kétségte nélkül kénytelenek több munkát vállalni, ami munkakörök megszüntetését, illetőleg egybeolvadását jelenti, ami viszont a kiszolgálás meglassulásával és az addig tanusított figyelem ellenakadásával jár. A vendég ideges lesz, elmarad, a személyzet egy része feleslegessé válik és az üzlet még jobban tönkremegy: ez nem érdeke senkinek sem.

A mi viszonyainkra a külföldi példákat alkalmazni nem lehet.

Külföldön a vendég csak negyedórát tölt a kávéházban, nálunk egész magánéletét itt éli le. Sokszor ledarált, szinte közhelyű vált, hogy külföldön a kávéházakban lapok alig vannak, vagy csak kivételesen. Nálunk a legkisebb kültekli kávéház is a lapok tömegét bocsátja vendégei rendelkezésére, akik azok olvasásával esekély fogyasztás mellett órákat töltenek el. Már idegeneknek is feltűnt, hogy nálunk hányszor adnak a vendégnek bőségesen friss vizet. Külföldön: Párisban, Berlinben kérni kell azt és ha hoznak, ásványvizet adnak, pénzért.

Olaszországban az üres csészéket otthagyják az asztalon, míg a vendég el nem távozik, nálunk nyomban elviszik. A párisi pincér bért fizet gazdájának és ha a vendég fogyasztása nem felel meg számításainak, igyekszik őt vagy újabb rendelésre készíteni, vagy távozásra bírni. Ezt Párisban lehet, nálunk nem.

Külföldön is Franciaország és Olaszország kivételével sehol sincsen a borraaló kérdése törvényesen rendezve, így Németországban, Angliában, Amerikában, sőt Svájcban sem. A törvényes rendezéssel sem szűnt meg Franciaországban és Olaszországban a borraaló-hajzsa.

Nem érdeke tehát a főváros fogyasztóinak sem, hogy a vendégipari üzemek rideg etetőhelyekké váljanak, melyeknek egyedüli célja minél nagyobb forgalom elérése.

Bármennyire kívánatosnak és szükségesnek látjuk a forgalom emelését, ezeket a módokat és eszközöket a mi viszonyaink mellett célra-vezetőnek nem tartjuk.

Ha a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr önagyméltósága az iparúzókat érdekeit is figyelembe kívánja venni, annak nem az az útja.

Mint a fentiekben kifejtettük, a százalérendszer egyik következménye, hogy a pincér keresete a vendég fogyasztásával hoztatván összefüggésbe, a személyzet érdeke annak minél nagyobb mérvben való fokozása. Kétségtelen ez érdeke a munkaadónak is, de nem erőszakolási formájában. Már pedig a pincér, aki a 40—60 fillér értékű cikket rendelőtől csak 5—7 fillért várhat és ez összesen is osztokodnia kell, nyilvánvalóan kevesebbet fog törődni a vendéggel, mint aki sokat fogyaszt. Hogy mi történik azzal a vendéggel, aki esetleg már jó hangulattal, egy kis előzetes szeszszel jön be, még végiggondolni sem merjük.

Üzleteink forgalmának igen értékes és népszerű rétege: a törzsvendég, aki naponta egy-egy pohár sörré, egy feketére jön be. Ki fog ezzel törődni, ki siet őt kiszolgálni, ha a borraaló csak néhány fillér. A vendég tehát vagy elmarad, vagy újra ad borraalót. Az üzlet

Borpalota Rt.

Budapest, VI., Király ucca 26.

Telefonok: 14-04 és 18-44.

Ajánlja kiváló minőségű márkás faborait palackozva és hordótételben.

tehát vagy elnéptelenedik, vagy megdrágul, ami egyik esetben sem érdeke a munkaadónak. De feltéve azt az esetet, hogy sikerül a százalékos rendszert fennakadás nélkül bevezetni, hogyan alakul a helyzet.

A múlt év végén az OTI-val folytatott tárgyalások folyamán sikerült elérni azt, hogy a felszolgáló személyzet napibérosztályba való sorozása revízió alá vétetett és a főpincér és fizetők a X. osztályból (napi 8 pengő kereset) a IX-be (napi 7,20) és a felszolgálók VIII-ből (napi 6,40) a VII-be (napi 5,60) soroltattak.

Ezt a besorozást a munkásság érdekképviselete megfellebbezte azzal az indoklással, hogy a dolgozó munkások keresete a régi nívót elérte, tehát a leszállítás indokolatlan.

Ez új alapon a rendelkezésünkre álló adatok szerint, a kávéházakban alkalmazott felszolgáló személyzet keresete:

300 főpincér 52 héten át keres a. 43,20 P	674.120.— P
1200 felszolgáló 52 héten át keres a. 33,60 P	2.096.640.— P
összesen:	2.770.760.— P

Adóközösségünknek az 1933. évről szóló adatai szerint a fővárosi kávéházak bruttó foralma kerekén 10 millió pengő, aminek a rendelet szerint felszámítható 12% 1.200.000.— P amihez a személyzet heti 6 pengős fizetését adva (minthogy a főpincérek rendszerint fizetést nem kapnak) 1200×6×52 374.400 P

1.574.400.— P
P-vel kevesebb lenne.

Minthogy ez a redukció személyzetünk megélhetését veszélyeztetné, kénytelenek lennénk a heti 6 pengős fizetést tetemesen fel emelni, amihez még — amennyiben egyáltalán a főpincérek az új rendszerbe beilleszthetők — ezek illetményei járulnának.

Ennek konkvenciája az árak általános emelése lenne, ami a jelen körülmények között teljesen elviselhetetlen, hiszen a közönség leromlott fogyasztóképessége mellett a mai erőszakosan és mesterségesen leszorított dumping árakat sem bírja fizetni, nem szólva arról, hogy az 1921:XV. tc. (az uszorbíróságokról és árdragításokról) bőséges alkalmat nyújt az árdragítási feljelentésekre.

Felfokozott és elviselhetetlen terheink mellett ez újabb teher az összeomlást és iparunk végmorlást jelenti. Elég reá mutatnunk a napnap mellett előforduló katasztrófákra. Sokkal indokoltabb és szükségesebbnek látnók terheink csökkentését, az OTI járulékok leszállítását, az idejét mult vigalmiádó eltörlését stb.

Ha pedig a rendelet életbeléptetésével ez a teher mégis reánk hárulna, kénytelenek lennénk személyzetünk tekintélyes részét — az elkerülhetetlen szükség határáig — elbocsátani.

A mai leromlott forgalom mellett a pincérek heti 6 P-s fizetése nem jelentett olyan megterhelést, amely mellett a felesleges és nélkülözhető személyzetet a forgalom megzavarása nélkül elbocsátani kényeszerültünk volna, a fizetések ily módon megkívnat emelése azonban a

Ha **TUKOR** kell, **WAGNER**-t keresse fel Budapest, VII., Szövetség ucca 6. sz. Telefon: 45-340. Üvegcsiszoló- és tükörborítótelep.

Ifj. Grünwald Mór Ferenc József rakpart 8. Telefon: 84-3-39. — Üveg és porcellán.

Teakeveréseinket

Imperial-, Lipton-, Royal- és Különleges keveréseinket a jövőben kimérve is forgalomba hozzuk.

Teakeverék II. . . P 14.50

(Zamatos Ceylon és kínai teák keveréke.)

Budapesti Kávésok Árúforgalmi Rt.-nél, Budapest, VIII., József körút 38. Telefon: 39-2-77.

Budapesti Jégárusító rt.

VI., Jász ucca 100. Tel.: 920-04. Szállít minden mennyiségben vidékre is műjeget

Márványból

épületburkolást, portálakat, kávéházi asztalokat minden színben a legolcsóbb árban készít **KRONEMER DÁVID** márványipari üzeme. Budapest, X. Kőbányai ut 39. (Hungária körút sarok.) Telefon: 37-8-69

Legjobb „STUDIUM” védjeggyű

DAKÓ ÉS IRÓKRÉTA

Gyártja: BUDAPESTI KRÉTÁGYÁR RT. IX., Közraktár u. 12

Kapható: Budapesti Kávésok Árúforgalmi Rt.-nél.

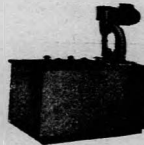
Hattyu gőzmosó és fehérnemű kölcsönző vállalat
Budapest, VII., Klauzál u. 8. Telefon: 38-5-58 és 35-8-59
Az ország legnagyobb gőzmosó üzeme, legmodernebbül berendezve Legkíméletesebb mosási rendszer

ALAPITTATOTT 1885. ÉVBEN

HENNEFELD jégszekrénygyár

Jégszekrények, sörkímérőkészülékek, elektromos hűtőkészülékek, elektromos fagyalalkészítógépek és konzervátorok.

Budapest, Ó-utca 6. Telef.: 11-4-29.

Jó forgalom + tisztes haszon = Franck pötkávé!

**Pálpusztai sajt,
Heller doboz em-
menthali, Derby sajt**
kávéházakban
nélkülözhetetlen

magunk egzisztenciája érdekében kényszerít erre az intézkedésre. Természetesen az ily redukció feltétlenül a forgalom lebonyolításának lassításával és megzavarásával jár, aminek következményei üzemeinkben érezhetőek lesznek.

Tehát ez a reform az iparosság érdekeit egyáltalán nem szolgálja.

Ha tehát a reform nem szolgálja az idegenforgalom, a nagyközönség, az iparúzők érdekeit, nem szolgálhatja a munkásságét sem.

Mert a munkásságnak nem lehet érdeke jövedelmének csökkenése, valamint munkaalkalmainak megszűnése, vagy legalább is nagymértékű megeszappanása. Ezt a munkásságnak illetékes szervei is kinyilatkoztatták, mikor még az 1919. évben a vörös diktatura bukásával a fixfizetéses rendszert az érdekképviseletek ideiglenesen fennmaradták, az nem szűnt meg, de az alkalmazottak üzemenkénti leszárazása azt mutatta, hogy a borraalórendszerre vissza kell térni.

De utóbb is, az elhangzott propaganda folyamán maga a szocialista szakszervezet, a pincérek genfi szövetsége, a Főpincérek Országos Egyesülete, valamint a dolgozó munkások többsége kijelentette, hogy a mostani rendszer fenntartásához ragaszkodnak.

Az előadottakban minden irányban igyekeztünk a borraaló-kérdés vonatkozásait megvilágítani. Félő aggodalommal látjuk a jelző propaganda hatásait, melyek vendégiparunknak megadják a kegyelemdőfést.

Bármily közérdekűnek, idegenforgalom, közönség, munkás és munkaadó érdekében levőnek tüntetik fel a százalékos rendszert, ez közbenső állomása annak a propagandának, amelynek célja, mint azt a Népszava f. évi március 29-i számának a „Borraaló” című vezércikke hirdeti, „borraaló helyett adjanak tisztességes fizetést. Ez a becsületes, rendkívül súlyos munkát végző, előegedésében minden támasz nélkül maradó munkásréteg nehéz robotjáért fizetést érdemel.”

Meg vagyunk győződve, hogy a százalékos rendszer után a program a fixfizetés követésével fog bővílni.

Rámutatunk a multban észlelt tapasztalatokra, a berlini és más külföldi helyzetre, ahol a százalék mellett vígan folyik a borraaló adása és elfogadása.

Utálnunk kell a borbélyipar tapasztalataira, ahol az alkalmazottak kívívták a százalékos rendszert, a borraalót tovább is elfogadták és mikor a közönség köztudatából kiesett, hogy annak idején a kiszolgálási díj a százalékos rendszer címén emeltetett fel, ma — mint a Népszava f. évi március 28-i számának 10. oldalán foglalt tudósítás közli — a borbélymunkások újból harcot folytatnak a borraaló-rendszer ellen.

Ha a tervezet életbelép, így lesz ez a vendégiparban is. Hiába a tilalom, a büntetés, a vendég fog adni és a pincér el fog fogadni borraalót. A kávéház, vendéglő ilyen címen drágul és válik mind többeknek elérhetetlenné. De mikor már se a százalék, se a borraaló nem lesz elegendő, követelik a fixfizetést, amivel újra a borraaló jár és ez a cirkulus vitiosus folytatódik a végtelenségig, amíg egy vendégipari üzem fennáll.

Mindezek alapján tisztelettel javasoljuk, hogy ez a kérdés, mint teljesen időszerűtlen és semmiféle érdeket nem szolgáló, a napirendről levéssék.

A legkiválóbb sörkülönlegesség

Szent István

Porter sör

a Polgári Serfözde gyártmánya

Ankét a borraaló eltörlése ügyében

A kereskedelmi minisztériumban ápr. hó 10-én d. e. ankét volt a borraaló ügyben. Az ankéton megjelentek a bpesti kávéosk és a szállodás és vendéglős ipartestületeinek kiküldöttei: *Gundel* Károly, *Malosik* Ferenc, *Mészáros* Győző elnök, dr. *Strausz* Vilmos, dr. *Havas* Nándor főjegyző, *Wirth* Zsigmond a kávémérő ipartársulat elnöke, a koresmáros ipartársulat küldöttei és báró *Babarczy*, a főváros ipari osztályának vezetője, a budapesti kereskedelmi és iparkamara részéről: dr. *Gyömrey* Sándor titkár, az Ipartestületek Országos Központjának képviseletében dr. *Dobsa* László és a főpincérek öttagú köldöttje.

Az értekezletet féltizenegykor nyitotta meg *Halla* Aurél miniszteri tanácsos, aki megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy a közönségnek az a véleménye, hogy a százalékos rendszer életbeléptetésével minden megozóbbodna. Ezzel szemben a főpincérek azt hangoztatják, hogy a rendelet állásuk elvesztését jelentené. Egyik vélemény sem teljesen helytálló — mondotta a miniszteri tanácsos — aki végül kijelentette, hogy elsősorban azokat akarják meghallgatni, akik a rendelet ellen vannak, mert a minisztérium mindenekelőtt a rendelettel szemben mutakkozó ellenérveket kívánja.

Dr. *Gyömrey* Sándor a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara képviseletében szólt fel ezután, majd *Gundel* Károly hangoztatta, hogy a vendéglős- és kávésipar érdeke, hogy a borraaló-rendszer megmaradjon. Szerinte a százalékos rendszert összekeverik a borraalóval és a főpincérrendszer megszüntetésével. Hivatkozott arra, hogy a külföldi vendégek 85 százaléka már otthon megváltja a vendéglői étkezési s egyéb jégeit, amelyekben már belefoglalatik a borraaló. Azok a külföldiek, akik a 15 százalékos teszik ki, nem törődnek azzal, hogy hány pincér szolgálja ki őket és ezek a külföldiek a legnagyobb elismeréssel szólnak a magyar pincér figyelmességéről.

**Nincs többé napellenző kosár!
Nem megy a ponyva időelőtt tönkre!**

**Uj, modern gyorsjáratú
napellenzők**

PASCHKA és TARSA
V. Mária Valéria ucca 10. — Telefon: 82-0-41.

Egyébként is a borraalórendszer eltörlésével nem lenne olcsóbb a kávéház és a százalékos rendszer új terheket róna a vendéglős- és kávésiparra, aminek következtében fel kellene emelni az árakat, ami viszont lehetetlen. Az ipartestületek egyébként mindent megpróbálnak, hogy a munkaadókat az egypincér-rendszerre és a fakultatív borraaló-rendszerre bírják.

Gundel után *Mészáros* Győző, ipartestület elnöke szólt fel. Mindenekelőtt azzal érvelt a borraaló-rendszer megszüntetése ellen, hogy egy ipar nem lehet áldozata az idegenforgalomnak, mert tudvalevőleg idegenforgalmi szempontok hangoztatásával akarják eltörlni a borraaló-rendszert. A pincérszervezetek mozgalmá nem őszinte, mert a borraaló eltörlése a személyzet jövedelmét csökkentené. Főlemlítette, hogy Budapest kávéiparának összes jövedelme évi 10 millió pengő. Hivatások kimutatások szerint a budapesti pincérek egy év alatt 2,700.000 pengőt kerestek borraaló címén. A 12% mellett a személyzet keresete körülbelül a felére csökkenne, amit az ipar mai helyzetében, amikor terheket áthárítani nem lehet, elviselni nem képes. A tervezet nem időszerű, ha életbelép, a közönség kettős megterhelése következik be. Kérte a kereskedelmi minisztert, hogy vegye le napirendről a rendelettervezetet.

Halla miniszteri tanácsos hangsúlyozta, hogy a miniszternek egyáltalán nem áll szándékában olyan rendelkezést kibocsátani, amely egy ipart tönkretenne. Az ankétot éppen azért

KELVINATOR

a legfokélefelebb elektromos- automatikus hűtőberendezés

Elektromos hűtőberendezéseinket, kávéházak, szállodák, hentesek, mészárosok stb. számára, amíg a raktár tart. **a legolcsóbb árban** előnyös részletfizetési kedvezménnyel

árusítjuk.

Szívesen szolgálunk díjmentes költségvetéssel.

KELVINATOR magyarországi egyedárusítósa:
Auto-Syphon Rt., Budapest, V, Vécsey u. 1.
Telefonszám: 26-8-39, 20-1-56.

hívták egybe, hogy közös megegyezéssel megoldást találjanak. Lehet, hogy a kérdést nem rendeztelet intézik el és talán meg tudnak egyezni egymásközt a szakmai érdekeltségek, ami a leghelyesebb volna.

A főpincérek képviseletében felszólaló *Braun* József azzal kezdte beszédét, hogy az egyszemű kiszolgálás életbeléptetésével a főpincérek kenyértelemé válnának. Egyébként is olyan helyeken, ahol ez a rendszer fennáll, borraalót is elfogadnak. Azt javasolta, vezessék be külföldi példára a pincérek heti fizetését s hagyják meg a borraalót.

Bársony Éde, a Főpincérek Országos Egyesületének alelnöke is tiltakozott a borraaló-rendszer eltörlése ellen. Ezután a fogyasztók és a pincérek nevében *Peyer* Károly országgyűlési képviselő szólt fel. A legathározottabban állást foglalt a borraaló ellen. Lehetetlennek mondotta, hogy a kávéháztulajdonosok ragaszkodjanak a mai rendszerhez azért, mert sokan közülük érdekelve vannak a főpincéreknek, akik övadékok adtak.

Báró *Babarczy* a főváros ipari osztályának képviseletében kijelentette, hogy a közigazgatási bizottság hétfői ülésén már csatlakozott a borraalórendszer eltörléséhez. *Török* László, a Magyarországi Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetsége nevében, dr. *Tonelli* Sándor a szegedi iparkamara képviseletében a fakultatív rendszernek — egyelőre a szállodákban való bevezetését javasolta. *Vas* Imre a Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete nevében teljes mértékben helyeselte a kereskedelmi miniszter rendelettervezetét a közérdek szempontjából. Kifogásolta a mai borraaló-rendszert.

Több hozzászólás után *Halla* miniszteri tanácsos berekesztette az ankétot, azzal, hogy az értekezlet anyagát a miniszter elé terjeszti, végül annak a reményének adott kifejezést, hogy a szakmák az elhangzottak alapján igyekeznek majd a nehéz kérdést megoldani.

Politzer poloskát írt, takarít jótállással. Sváb- és ruszní-írás részletre IV. Vámház körút 14. sz. — Telefon: 89-7-94.

Kantos testvérek Rt.

festő, mázólo és
tapetázó iparüzem

Budapest, VI. Horn Ede u. 5. Tel.: 19-4-51 18-5-23
Kávéházak, szállodák, éttermek festő, mázólo és falkárpit munkálatait művészi kivitelben végezzük.

TÖKÉLETES

Optima
JÁTEK KÁRTYA
GYÁRTÁR HAMBURGER- és BIRKÓLZ
FABRIKÁCIÓ ÉS KÉZMŰVÉSZETI IPAROSÁG
BUDAPEST

Főlerakat: madari **KREYBIG RUDOLF**NÁL,
IV. Váci ucca 17. Telefon: 85-2-23.

Birodalmi német

havi 5.— pengőért négyes csoportokban, speciális módszerével tanít németül. — Privátórák havi 16 pengőért. Elsőrendű referenciák. — Csoport egész nap. Felnttek és gyermekek részére.
Birodalmi német, VIII, Rökk Szilárd ucca 29. I lépcső, II. emelet 2.

NŐSNER pezsgő

Nősner, V. Hollán u. 2. Rendelések: Tel. 19-4-89.

Irigylem a kávéesokai

— Egy kávéházi törzsvendég emlékei. —

Mennyi jogos panaszt hallottam tőlük mostanában és még most is irigylem őket! Hát még régen, hogy irigylem őket! Kisgyermekkoromtól fogva. Mint kisvárosi szegény gyermek mindig sóváron néztem be egyetlen kávéháznak üvegcséjébe. Láttam, hogy szülővárosom legjobban öltözött bácsija, az örökké mosolygó kávéháztulajdonos, hogy szolgálta ki egymaga a boldog vendégeket. Mindenkit boldognak tartottam, aki oda bejuthatott! Már a kávéház környéke is telve volt zamatos kávé, cukor, vanília és fahéjjal. Nyáron hűvös, felfoelsolt padlója, télen jólfűtött, pattogó vas-kályhája paradicsomi örömeiket ígért nekem, aki nyáron sorvadtam, télen dideregtem.

Hát még az esti fény, ami ablakából kiáradt, milyen gyönyörűség volt számomra. Falun akkor még egyetlen lámpa sem égett az utcákon. A nádfedelű házak piciny ablakából alig szűrődött ki valami fény a szürke, nedves utakra. Az udvarok koromsötétek, ha csak fenn a hold, lenn a hó nem világított.

A piactéren levő kávéház ablakából áradt ki a fény s úgy hatott rám félnék fiura, akít édesanyám a boltba küldött petróleumért vagy gyertyaért, mint a tengeren bolyongóra a világító torony. Az egész piactér látható lett. Megmutatta a járható utat, a vizesárkot, a sárral, iszappal teli kátyukat, amelybe ha belépett a boldogtalan, a csizmája szárán ömlött le a sár vagy hől. Milyen áldás volt az! S községünk egyetlen művelődési góepontja. Oda újság is járt. Nem is egy, hanem kettő. A Pesti Hírlap a magyar uraknak és a Pester Lloyd a gazdag zsidóknak.

Aki nem volt úr, az koremszába járt, a szegény zsidó még oda sem. Aki kávéházba járt vidéken 50 évvel ezelőtt, az társaságbelinek számított. Egyik-másik iparoslegény vasárnap jól kiöltözött, csak szerény meghajlással megérkezett oda be és ha a Stein úr kegyeskedett őt megkérdezni: hány cukorral parancsolja a feketét és maga szolgálta ki, a vendég boldog volt a megiszteltetéstől.

Mikor nagyobb városba kerültem a gimnáziumba, ez az irigység a kávéesokra csak fokozódott bennem. Akkor már nemcsak a habos és vastagfűlős kávéért, a ropogós süteményért, a melegért és káprázatos nagy petróleumlámpájáért irigylem, hanem a kasszatünderért is.

Milyen gyönyörűség volt nekem nézni a kassza tünderét kívülről is. Milyen királynői mosollyal és öltözetben fogadta a város előkelő gavallérjainak udvarlását. Kamazs keblem az első sejtelmes szerelmi gyönyörűséggel telt meg abból a mosolyból is, amit másokra vetett. Milyen jó lehet a kávéesnak, ő ebben a tünderben nappal és éjjel is gyönyörködhetik! Csedálkoztam, amikor a kávéháztulajdonos ügyet sem vetett rá. Ha valamit szolt is hozzá, úgy látszott, mintha parancsolgatna neki és a tünder engedelmeskednék! Milyen nagy úr egy ilyen kávé! Egyetlen vendég, még a főispán sem olyan elegáns. Információt kértem egy idősebb diákbáratomtól a kasszatünder és a kávéháztulajdonos egymáshoz való viszonyáról. Izgatott felvilágosítást kaptam a kasszatünder üzleti és etikai szerepéről és feladatairól a vendégek iránt. Amikor ezt megértettem, még jobban irigylem a kávéháztulajdonost. Hiszen ennek olyan élete van, mint egy török basának!

Budapestre akkor kerültem, úgy negyven évvel ezelőtt, amikor egymásután keletkeztek a káprázatosan szép berendezésű kávéházak. Ezeknek már nemcsak a tulajdonosait irigylem, hanem még a háziszolgáit is. Milyen jó lehet ott benn, ebben a tünderotthonban, bármilyen nehéz is végignézni. Hol van még olyan mulatóhely, gyár, amelynek munkásai fekete frakkos, tündökölőn fehér plasztromos, frissen borotvált, csillogóhajjú urak, akik munkájukat mosolygva végzik? És a főnök? A tulajdonos? Mint egy fényes civilegyenruhás hadserg tábornoka intézkedik, hajlong, köszön, mosolyog. Ez az ő munkája.

Sok könyvet fogyasztottam már el az egyetemen, amikor még ilyen nagy kávéházban nem mertem fogyasztani. Nemcsak a pénzem hiányzott, hanem a bátorságom is. Diákéletem legszebb idejét a kávéházakban töltöttem s első lumpolásom azon az ütött-kopott, százsor behégesztett biliárdasztalon folyt le, amelyen 24 krajcárért egy óráig lehetett a golyók mellé lökdödni. Ezután az első kísérlet után sóvárogva néztem abba a kávéházba, amelyben 5—6 modern biliárdasztal állott egymás mellett s amely körül alkonyattól éjjelig sürgött-forgott az elegáns aranyifjúság.

Ez a tulajdonos még azzal is elkápráztatott,

hogy ő volt a legjobb biliárdjátékos Budapesten, sőt az egész országban. Ide vágytam nagyon s vágyam nemsokára beteljesedett.

Nevelősködtem egy tisztes polgáreszádnál, amely vasárnaponként éppen ebbe a Körúti kávéházba járt vasárnap délután. Engem is elvittek, hogy ott is örökjtem csemetéjük erkölcsi fölött. Erre hamar adódott alkalom, mert egyszerre csak megpillantottam a 10 éves lurkó kezében a Magyar Figarót. Ekkor kerültem szembe először a Magyar Figaróval. Ott döbent rá ifjú vérem a rózsaszínre festett női testek erotikus misztériumaira. Onnan meredt reám, tanárjelöltre legelőször az első pedagógia probléma: kikapjam-e a gyermek kezéből vagy hagyjam tovább olvasni, szemlélni az ártatlant! . . .

Ha tiltalom, rávezetem a tilos élvezetére, ha hagyom, talán fantáziáját bűnös tájakra engedí. Végre is nem vettem észre, hanem lopva a gyermek feje fölött sóváron néztem és haragudtam a csemetére, ha gyorsan lapozott. . . . Mentéget is találtam erre a pedagógiaellenes eljárásra. Nem hozhatom szégyenbe a mamát, a nagymamát, az idősebb nővért, akik ezalatt a divatlapokat böngésztek. Esetleg állásvesztésre itélnek, ha tudatosítom teszem azt, hogy gyermekket nem illik kávéházba vinni.

De megint csak jobban irigylem a kávést. Milyen gyűjteménye lehet ennek a boldognak a Magyar Figaróból, az Illustration Française-ből, meg a Sourirból! . . .

Egyszerre egy rendkívül elegáns, nagybajszu pettyes nyakkendőjű, szakettes úr hajolt meg asztalunk előtt. Ugy hittem, hogy úrnőnek valami arisztokrata ismerőse. A kávéház tulajdonosa volt.

Istenem! Van-e még szebb foglalkozás ennél. És az a főpincé! Talán még elegánsabb volt. Mikor úrnőm fizetett, megpillantottam a főúr tömött pénztárcáját, szédültem a bankók tömegétől. Brilláns gyűrűje káprázatot volt a villanylámpák fényénél.

Egyszer a szerencse összehozott velem! Lakótársam volt, egy ágyban aludtunk, anélkül, hogy ismertük volna egymást. Nappal ő bérelte azt az ágyat, amelyre én jártam éjjel. — Elelmes háziasszonyunk a boldog időkben nem volt gondja még a szoba- vagy ágykiadással.

Ez a „főúr” hortyogott az én ágyamban, a mikor egyszer az egyetemről betegen jöttem haza lefeküdni. Nem ismertem rá a tarka hu-zatok között. Ha az elegáns frakkja a széken, aranyórája, tőrője az éjjeli szekrényen és fejlethetetlen brilliánsgyűrűje a kis ujján, nem bizonyították volna, nem hittem volna, hogy ez az ugyanaz az elegáns főúr, akire úgy néztem föl, mint az elegancia mesterére.

Ez a főúr később tulajdonosa lett egy körúti kávéháznak. Evtizedekig láttam fejlődni embompontját és kávéházát. Jártam is oda és még házaskoromban is irigylem őt. Jét tehetett és irodalmat is pártolt.

Nemrég én is besukott, elesett a munka mezején. És én még most is irigylem őt. Miért? Mert a kávéháztulajdonos nem úgy bukik el, mint más üzletlátjados. Ha egy kávéház bezár, szomorú nekrológok jelennek meg a kávéháziól és olyan dicső beszédek a kávéról, amilyen csak elismert népszerű közlelbbi nagyságról szoktak írni. S ez valljuk be, sok sebreg gyógyító is. Ritka ember éri meg életében, hogy kartársai és a sajtó jól mondjanak róla . . .

A kávéház a budapesti ifjúságának, boldogságának tanyája. Emlék fűződik hozzá. A magyar kávé es nem csak konsumatornak, fogyasztónak tekinti vendégét, hanem igazi, szívesen látott vendégnek. Sugárzik az area, ha tudja, hogy az jól érzi magát.

Mi meg úgy nézünk az öregedő kedves kávé-sunk arcába, mint a jóbarátába, akinek hálá-sak vagyunk az együtt töltött boldog ifjú éráért. Gondjait érezzük és elkomorult arcára szívesen varázsolnánk vissza azt a derűt, amit láttunk rajta a régi szép boldog időkben.

Dr. Rózsa Imác.

Szardellagyűrű 1/8-os (10 halas doboz) dobozonként P —86

Szardellagyűrű 1/5-ös dobozonként P 132

Legprimább minőség, közepes másodrendű vartmányokat nem importálunk.

BUDAPESTI KÁVÉESOK ARUFORGALMI Rt-nél Budapest, VIII., József krt. 38. Telefon: 392-77.

Málnaszörpöt

a nyári szezon alatt kizárólag garantált tiszta, utóprésmentes, 65%-os áruból vásároljon. első-rangú minőségben 5—10 kg-os tételekben kimerve, kg-ként P 165

Nagybőveléssel külön arandemnyén. Figyelemztetjük üzletfeleinket, hogy nagyon sok meggyelével kevert és burgonyasziruppal mangulált málnaszörp kerül a napi áron alul forgalomba.

Garantált, elsőrangú, szavatolt minőségben kapható a

BUDAPESTI KÁVÉESOK ARUFORGALMI Rt-nél Budapest, VIII., József krt. 38. Telefon: 392-77.

HIVATALOS RÉSZ

Meghívó

A Budapesti Kávéesok Aruforgalmi Részvénytársasága rendes évi közgyűlést 1934. évi április hó 28-án, szombaton déli 1/2 órakor tartja, Budapest, VIII., József krt. 38. szám alatti irodahelyiségében, a következő napirenddel: Az 1933. évi zárszámadások megállapítása, határozathozatal a nyereség hovafor-dítása tárgyában, igazgatóság és felügyelőbizottság megválasztása, úgyszintén esetleges indítványok az alapszabályok 16. §-a alapján. A részvények legkésőbb 5 nappal a közgyűlés megtartása előtt a részvénytársaság pénztárá-nál helyezendők letétbe.

Az igazgatóság.

*

Budapest székesfőváros polgármestere,

53.517/934. XI. szám.

Tárgy:

A járdafoglalási díjhátralékok rendezése.

Határozat:

Budapest székesfőváros törvényhatósági tanácsa az 1934 március 22. napján tartott ülésében 300/1934. tvht. szám alatt a következő határozatot hozta:

„A törvényhatósági tanács felhatalmazza a polgármestert, hogy az uccai járdáknak kávéházak, vendéglők, cukrászdák és más üzletek által való elfoglalása és használása tárgyában alkotott 602/1898. számú kgy. szabályrendelet, valamint ugyancsak ez ügyben 1933 február 23-án 166/1933. tvht. sz. alatt hozott határozatban foglaltak szóm előtt tartása mellett az eddig felmerült járdafoglalási díjhátralékok megfizetésére kivételesen 12 havi részletfizetési engedélyt adhasson azzal a kikötéssel, hogy ha a járdafoglalási díjhátralékban levő üzlettulajdonos akár csak egy törlesztő részlettel is hátralékban maradnának, nemcsak a fennmaradó összeg válik azonnal, egy összegben esedékessé, hanem a részükre kiadott járdafoglalási engedélyt is vonja vissza.

A törvényhatósági tanács az iratokat a további eljárás végett kiadja a polgármester úrnak.”

A törvényhatósági tanácsnak ezt a határozatát tudomásul veszem és közlöm a polgármesteri V., VI., XI. és XV. ügyosztályal, a kerületi előljáró urakkal, a számvéviséssel, a Budapesti Szállodások és Vendéglősök Ipartestületével és a Budapesti Kávéesok Ipartestületével.

Felhívom a kerületi előljáró urakat, hogy a részletfizetési engedélyk elnyerése iránt hozzájuk beérkező kérvényeket a folyamodó járdafoglalási díjhátralékának összegszerű feltüntetése mellett a részletfizetési engedély megadására vonatkozó javaslattal együtt hozzá-m döntés végett terjesszék be.

Erről a polgármesteri V., VI., XI. és XV. ügyosztályt, az I—IX. ker. előljáróságot, a számvéviséget, a Budapesti Szállodások és Vendéglősök Ipartestületét (IX, Lónyay uca 22) és a Budapesti Kávéesok Ipartestületét (VIII, József körút 38) értesítem.

Budapest, 1934 március 28-án.

A polgármester helyett:

Liber s. k.,
alpolgármester.

*

MEGHÍVÓ.

A „Fővárosi Vendéglősök, Koresmárosok és Kávéesok Szikvíz Termelési és Fogyasztási Szövekezete” Budapest 1934. évi május hó 4-én délután 4 órakor tartja a Lukács Antal vendéglőjének földszinti nagytermében (VIII, Rákóczi út 55.)

első rendes közgyűlést

az 1933. esonka üzleti évről, melyre a szövetkezet tagjait és az érdeklődőket meghívja

az Igazgatóság.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. Az igazgatóság jelentése az 1933. esonka üzletéről és egyúttal az 1933. évi mérleg és zárszámadások megállapítása.
2. A felügyelőbizottság jelentése és a felmentvény megadása.
3. A tiszta jövedelem felől való intézkedés.
4. A felügyelőbizottság megválasztása.
5. Az alapszabályok 25. §-a utolsó bekezdésének módosítása.

H I R E K

MIRŐL NE FELEDKEZZÉK MEG?

Április 20-ig befizetendő az átalányozott és zenés kávéházak vigalmi adója.

Április 25-ig befizetendő a személyzet illetményeiből levont kereseti, külön- és rokkantellátási adó.

Április 26-án, csütörtökön délután 5 órakor előljárásági ülés az ipartestület tanástermében.

Május 5-ig megfizetendő a II. negyedévi házbér első része.

Május 6-ig megfizetendő a nem átalányozott és zenés kávéházak vigalmi adója.

Május 10-ig az adóközösség tagjai tartoznak megfizetni fenyűzési és forgalmi adóátalányukat.

Május 15-ig fizetik a fenyűzési adót azok, akik nem tagjai az adóközösségnek. Befizetendő a kereseti; jövedelmi-, vagyon- és szükségadó, adópótlékok és az italmérési illeték negyedévi részlete.

Benyújtandók a járdafoglalási engedélyek iránti kérvények.

Előljárásági ülés. Az ipartestület előljárásági ülése április hó 26-án, csütörtökön délután 5 órakor tartja áprilisi havi előljárásági ülést. — Felhívjuk az előljárásági tagjait, hogy az ülésen minél teljesebb számban jelenjenek meg.

Egkher Ferenc, a wieni kávétestület elnökének lemondása. Wieni testvérünk közléséből értesülünk arról, hogy az ottani testület elnöke, Egkher Ferenc kereskedelmi tanácsos — aki közel negyedszázadig vezette a bécsi kávéipar ügyeit — állásáról váratlanul lemondott. Ez a hosszú idő, mely alatt a bécsi kávéipar vezetője volt, bizonyítéka annak a lelkes, reátermett munkának, melyet nehéz időkben az ipar érdekében kifejtett és bizonyította annak az általános tiszteletnek és becsületnek, mellyel őt szűkebb kartársai körülvették. Egkher Ferenc neve és személye Ausztria határain túl is ismert és népszerű volt, a budapesti kávéiparral és vezetőkkel meleg baráti kapcsolatot tartott fenn és több ízben volt alkalmunk vele úgy Bécsben, mint nálunk iparunk ügyei felett egymét cserélni. A bécsi testület vezetősége mindent elkövetett, hogy elhatározása megváltoztatására bírja, sajnos,

eredmény nélkül. Erdemei és munkássága elismerésül a testület egyhangúlag tiszteletbeli elnökének választotta meg. — Mi magunk is őszintén fáljaljuk Egkher Ferenc visszavonulását és a jó érdemes munka után, sokáig tartó pihenést kívánunk neki.

Magán- és kényszeregyesség alatt álló munkaadók járulékhátraléka. Több ízben megtörtént, hogy a fizetéseket nem vált munkaadók üzemének továbbvitelét, vagy csődön kívüli felszámolását a teljes egészükben kielégítést igénylő köztartozások lehetetlenné tették. Az OTI önkormányzata most megújította a kormánytól azt a régi kérelmét, hogy a hivatalos jellegű magán- és kényszeregyességi eljárás alatt álló adósok társadalombiztosítási tartozásait illetőleg adassék felhatalmazás az OTI igazgatóságának arra, hogy a fennforgó összes körülmények mérlegelésével olyan egyességet köthessen, hogy az egyességgel megállapított összeg lefizetésével a hátralékos tartozásait teljesen kiegyenlítettnek tekintik. Kívánatos lenne, hogy a belügyminiszter mihamarabb hagyja jóvá az önkormányzatnak ezt a kérelmét.

A magánhivatalnok munkakörének megváltozása. Felmerült konkrét perben a magyar királyi Kúria ítéletileg kimondotta, hogy a munkaadónak kétségtelenül joga van ahhoz, hogy az alkalmazottjainak a munkakörét kijelölhesse. Ezen intézkedés ellen az alkalmazott csak abban az esetben tiltakozhat, ha az új munkakör nem felel meg az előképzettségének, vagy az eddigi munka- és jogkörhöz viszonyítva annyira alsórendű, hogy az alkalmazott önértéket méltán sérteli. (K. II. 3828—1931.) — Egy másik perben pedig a királyi ítéletábla ítélete kimondja, hogy az alkalmazott nemcsak akkor léphet ki azonnali hatállyal, ha az a beosztás önértetére és illetményeire sérelmes, hanem akkor is, ha az új beosztásban kevesebb felmondási időhöz lehet igénye. (Bp. T. XXI. 2600—1933.)

Iparosgédnek nem jár végkielégítés. Egy sporttelepfelügyelő és tréner munkaadójával szemben munkaügyi pert folytatott, amely végső fokon a magyar királyi Kúria előtt nyert befejezést. A legfelsőbb bíróság ebben az ügyben hozott ítéletében kimondta, hogy végkielégítést a felperes külön kikötés hiányában nem követelhet, mert a fontosabb teendőkkel megbízott iparosgédnek sem az ipar-

MENCZER GUSZTÁV tisztító ruháit egy évi jótállással fenyűzteti. Budapest, II. Török uca 10. szám. Telefon: 50-4-93. Irgalmasokkal szemben. Vidékre is szállít. Gallér, frakkingek, ruhák tisztításában vezet!

törvény, sem más jogszabály nem ad végkielégítésre igényt. (K. II. 4287—1931.)

Közös iparigazolvány kiadása. Két egyén, mint közkereseti társak részére az iparnak közös gyakorlására és pedig N. N. és társa cég megjelölést is feltüntetve, közös iparigazolványt csak akkor adható ki, ha eziránt mindkettőjük által közösen aláírt kérvényben az iparhatóságához együttesen folyamodnak. — (142.506—1929. K. M.)

A jég üzletszerű termelése, gyűjtése, forgalombahozatala és használata tárgyában rendeletet adott ki a kereskedelemügyi miniszter a hivatalos lap április 1-i számában. Szabályozza úgy a természetes, mint pedig a műjeget termelő, illetve forgalomba hozó vállalatoknál, továbbá azt, hogy a műjég vagy természetes jég vizét meg kell vizsgálni. Ha a hivatalos vizsgálat a vizet fertőzöttnek találja, abból jeget termelni nem lehet. Szabályozza a rendelet a jég forgalombahozatalának és szállításának, előállításának ügyét és a jégre vonatkozó iparüzés jogát.

Kihágási cselekményeknél büntetesképpen nem vonható meg az iparjogositvány. Az iparüzési jogtól való megvonás rendkívül súlyos megtorló intézkedés, melynek formai kelleit a törvény és végrehajtási rendelete külön előírják. Nagy súly esik ezek között az előzetes megintésre. Az 1922:XII. tc. 70. §-a a közigazgatási úton való iparüzési jog elvonását csak az engedélyhez kötött iparokra állapítja meg, míg egyéb iparokra a törvény 69. szakaszának intézkedései mértékadóak. Egy-egy kihágási cselekmények büntető elbírálásánál törvényeink az iparüzési jogtól való megfosztást nem ismerik.

A hírnévröntő magatartás megállapítására elegendő, ha a hirdetés szövege alkalmas arra, hogy a hirdetés olvasója a hírnévröntő kijelentéseket a keresettel fellépő versenytársra értse. (Kúria 1932. január 12. P. IV. 4384—1930. szám.)

Folytatjuk

diadalútunkat

Ha az eredetit akarja venni, figyeljen e védjegyre.

Az eddig közölt vásárlóink és egyúttal megelégedett vevőink névsora, akik a gép kiválóságát igazolni tudják, újból kibővült. Az alati cégek vásárolták az általam Magyarországon forgalombahozott HOBART gyártmányú eredeti

„AIR WHIP”

habkészítőgépet:

Astória Szálló Rt.
Abbazia kávéház
Bizanc kávéház
Bucsinszky kávéház
Budapesti Közp. Ált. Tejesarnok

1. Berlini tér
2. Erzsébet tér
3. Margitsziget
4. Teréz körút
5. Városliget

Belvárosi kávéház
Corvin kávéház
Corvin Áruház
Csarnok kávéház
Dunacorso kávéház
Deák kávéház
Elysées kávéház
Fészek kávéház
Gundel Károly, Városliget
Gundel Károly, Állatkert

Hauer Rezső cukrász
Hangli kioszk
Hadik kávéház
Japán kávéház
Keleti kávéház
King cukrászipari rt.
Mészáros Győző kávéipartestületi elnök
Modern kávéház
Magyar Divatesarnok
Metropol szálloda
Nagyvásártelepi étterem
Park szálló rt.
Párisi Nagy Áruház
Royal szálló
Ravasz László
Spelter Henrik cukrászipartestületi elnök
Siófok fürdőigazgatóság
Valéria kávéház
Vigszínház kávéház
Zsigmond kávéház

A gép felülről nézve a szabadalmazott és utánozhatatlan tárcsákkal.

E névsor többet beszél minden hangzatos reklámnál!

1 literből 3 és fél liter hab másfél perc alatt.

Felvilágosítással szolgál és a gépet kívánatrabemutatja:

Donáth Lajos,

a The Hobart Manufacturing Co. Troy magyarországi vezárképviselője
VII., Kertész uca 42.
Telefon: 45-8-88.

Kávékeverékeinek összeállításánál használjon

Wurmsfichig Menado-kávé,

mert az keverékét aromássá és zamatossá teszi. Holland-indiai összeköttetésünkől beérkező elhajózásokból az elkövetkező hónapokban igen előnyös áron módunkban lesz valódi, fűszerezett, érett Menado kávéminőségeket szállítani

BUDAPESTI KÁVÉSOK ÁRUFORGALMI Rt.
Budapest, VIII. József krt. 38. Telefon: 392-77.

Más szakmára való áttérés. Az 1932-XII. te. 24. §-ának alkalmazása szempontjából nem jöhet számításba az olyan önálló iparüzés, amely az ügy elbírálásakor már megszűnt. A törvény világosan azt mondja, hogy a kivételes kedvezményre csak olyan iparosok tarthatnak igényt, akik „valamely képesítéshez kötött ipart önállóan gyakorolnak”. Ha tehát valaki a kérelem előterjesztésének idejében önállóan ipart nem gyakorol, igényt nem tarthat a törvény 24. §-ában meghatározott kedvezményre.

A vendéglősök ételkiszolgáltatási joga nem korlátozható pusztán a helyben való elfogyasztásra és nem emelhető kifogás az ellen, hogyha a vendéglős az általa törvényes munkakörében előállított ételeket kiszolgáltatja és a vevő azt a saját lakásán fogyasztja el. A vendéglősnek jogában áll társas összejövetelek, zsúrok stb. céljaira is megrendeléseket fölvenni és azt házon kívül teljesíteni. A vendéglősöknek ez a joga azonban nem jelenti az uccán át való árusításnak azt az utóbbi időben szokott formáját, hogy kirakatokból fagyaltot, süteményeket stb. árusítsanak, mert ez lényegében nem az uccán át való árusítás, hanem a valóságban uccai árusítás, amire nézve külön jogi szabályok intézkednek. (Bp. Ker. és Ipark.)

Az alperes, mint főnök azt mondotta felperesnek, mint alkalmazottjának, hogy „rohadt könyvelő.” Ez a főnöki kijelentés az alkalmazottal szemben kétségtelenül oly mérvű sértést tartalmaz, amelyet az alkalmazott a főnöke részéről nem köteles eltűrni, amellyel azonnali hatállyal felmondhat, illetve a szolgálatból kiléphet. (Bp. T. VI. 4201—1932. Magy. Törvények.)

Az alkalmazott, ha a munkaadó által egyoldalúan redukált díjazással nincs megelégedve, jogosítva van a szolgálati viszonyt azonnali hatállyal megszüntetni. A szolgálatnak a lecsökkentett illetmények mellett éveken át tovább folytatása viszont az illetménycsökkentéshez való hozzájárulással abban való megnyugvással azonos hatályú. A már megszolgált időre visszamenőleg azonban a fizetés vagy ilyen jellegű javadalmazás csak az alkalmazott beleegyezésével csökkenthető és ha az felszólalt az ily illetménycsökkentés ellen, a szolgálat tovább folytatásából megszolgált bérre nézve nem tehet lemondást vélelmezni. (K. II. 4353—1931., 1932. IX. 2. Totth. — (Magy. Tvkzés.)

Új idegenforgalmi testület. A magyar idegenforgalom érdekeinek szempontjából jelentős az, hogy megtartotta alakuló gyűlését az „Uránia Népművelődési Egyesület”, amelynek széles és gazdag programja felöleli egyrészt a magyar népművelődés szolgálatát, másrészt a külföld érdeklődésének hazánk és népünk felé való irányítását, általában a magyar idegenforgalom fölkarolását és szolgálatát. Népművelődési programja keretében szemináriumokat, előadásokat rendez, amelyek a külföld életét, népeit és országait ismertetik meg a magyar közönséggel. Ugyanakkor ezt a célt szolgáló tanulmányutakat és külföldi társas kirándulásokat szervez és tagjai számára így olcsón minden üzletszerűségtől mentesen teszi lehetővé az idegen országokkal való megismerkedést. Tagjait ugyanígy meg akarja ismertetni hazánk különböző vidékeinek szépségeivel is ebből a célból hétvégi kirándulásokat rendez. Népművelődési és idegenforgalmi programjának szolgálatában folyóiratot is szándékozik alapítani és kiadni, amellyel szintén hozzá kíván járulni a magyarság érdekeinek előmozdításához. Az alakuló gyűlés a társaság élére dr. Lukinich Frigyeszt hívta meg, aki már régi érdemes apóljója a külföldi idegenforgalmi összeköttetéseknek.

Még mindig tart a hossz a kávépiacon. A kávé világpiacon helyzetéről az Ornstein et Comp (Rio de Janeiro) és az Exp. Rubiao Ltd (Santos) cégek a következőket jelentik: A Departamento Nacional do Café immár évek óta eredményesen foglalkozik a kávé árának védelmével, amennyiben a kiviteli illeték hozamát arra használja fel, hogy óriási kávémennyiségeket vásárol össze és azokat megsemmisíti, többnyire elégeti. A rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok szerint az akció megindítása óta az ilyen módon a piacról elvont mennyiség nem kevesebb, mint 26,3 millió zsák volt, amely mennyiség lényegesen meghaladja az

egész világ egy évi termését. A Departamento helyzete olyan szilárd, hogy jelenlegi politikájának megváltoztatására alig lehet számítani és így előreláthatólag az ideji termelési év végén, 1934 júniusában, a régi termelésből már csak jelentéktelen készletek fognak Braziliában visszamaradni.

Braziliában a kávé árai a legutóbbi időig igen alacsony szinten mozogtak, amit nagy mértékben elősegített az a körülmény, hogy a milreis a dollár árfolyamcsökkenését folytonosan követte. — Rövid idő óta azonban a milreis elkülönült a dollártól és ennek következtében a braziliai pénzértékben kialakult kávéárak jelentősen emelkedtek és az áremelkedés dollárokból kifejezve, kettőzött mértékben érvényesült.

A kávé árának bizonytalan alakulása miatt sem az európai, sem az Egyesült-Államok-beli importőrök hosszú ideig nem voltak hajlandók nagyobb készleteket felhalmozni, aminek folytán a fogyasztást mindenkor csak rövid időre tudták ellátni.

A kávé világpiacon drágulásához nagymértékben még hozzájárul az is, hogy a braziliai kormány legutóbbi rendelete szerint az ültetvényesek jelzálogtartozásának 50 százalékát az állam magára vállalta 30 éven belül való törlesztésre. Ilyenformán sikerült a már-már katasztrófális helyzetbe sodródott ültetvényeseket konszolidálni és így nem kényszerülnek termésük gyors értékesítésére.

Nálunk a világpiacon drágulás eddig majdnem egyáltalában nem tudott érvényesülni, mert a nagykereskedők és importőrök egy része (különösen a kisebb cégek) nem számol azzal, hogy kifogyó készleteit csak jóval magasabb árral egészítheti ki és a még rendelkezésre álló mennyiséget a maga beszerzési árai alapján értékesíti. Ezek a készletek azonban már fogytán vannak és így valószínűleg látszik, hogy az árak nálunk is emelkedni fognak. (M. Keresk. Lapja.)

Járadafoglalási díjak befizetése. Lapunk mult számában hirt adtuk az ipartestület elnökségének a járadafoglalás ügyében a székesfehérváros polgármesterénél és Kovácsné tanácsnoknál történt eljárásáról. Ez eljárás eredményeképp a polgármester úr megengedte, hogy a mult évről felmaradt hátralékok 12 havi részletben, a folyó évi járulékok 3 részletben fizethessenek be. Az első részlet a kérvény beadásához esedékes.

Rokonnak ép oly kártérítés jár, mint másnak. A munkaadó a nála dolgozó rokont megverte, ezzel munkaképességét 70%-kal csökkentette. A kuria ennek megfelelő járadékot ítél meg a roknak, mert úgy kell kezelni e részben, mintha másnál dolgozott volna. (K. 3703/1931.)

A The Hobart Manufacturing Co. Troy gyár még ma is kb. 3.000 munkást foglalkoztat. A világ összes országaiban van fiók- vagy vezérképviselete. Négy évig dolgoztak mérnökei, amíg az „Air Whip” habkészítő gépet a mai tökéletes és szellemes megoldásban a gyár a piacra hozhatta. A gépből csak a levegővezetésre szolgáló 9 tárcsa lett szabadalmaztatva, mint a gép legfontosabb alkatrésze. A gépet naponta csak egyszer kell kitzitítani, mert gumilappal a habverés után könnyűszerrel teljesen kiszedhető a hab. A szabadalmazott levegővezető tárcsának 1576 kanál is van, amelyen a levegő elporlasztva a tejszín teljes felületét egyszerre érintve vonul be. A készülék abszolút higiénikus. Eddig kb. 100.000 darab „Air Whip” került a világon forgalomba. Budapestben a képviselet az év elejétől működik és eddig 40 gépet adott el, a szakemberek legnagyobb meglepedésére.

A gép lényege és előnyei: 1. 1 liter tejszínből 3 és fél liter prima minőségű és állóképességű hab készíthető. 2. Másfél perc a habverés időtartama. 3. Sohasem vajas, mert nem ütök. 4. Nem kell jégre tenni, mert a hideg levegőtés által a tejszín hőmérséklete nem emelkedik. 5. Már 2 deci is elkészíthető.

Felhívjuk kartársaink figyelmét a lapunk más helyén közölt hirdetésre, ahol fel vannak sorolva a gép eddigi vevői, akiknél a gép megbízhatósága és használhatósága tekintetében kartársaink felvilágosítást szerezhetnek. A gyár budapesti vezérképviseletje Donáth Lajos, VII. Kertész uca 42. Telefon: 45-8-88.

A kuszóban álló fagyaltszedőn alkalmából több üzem új, tökéletesebb felszereléssel látta el magát. A Vicszínház kávéház és az Ilkovic étterem elektromos fagyaltkonzervátorokat, Wagner és Hangli sörözők elektromos hűtőszekrényeket állítottak be. Valamennyi a hírneves Hennefeld Jégkészítésgyár Rt. kiváló gyártmánya.

„Hattyú” Gőzmosó- és fehérneműkölcsönző vállalat (Bp., VII. Klauzál u. 8.) a legmodernebbül újonnan berendezett üzemével, mindenben a legkedvezőbb feltételek mellett áll kartársaink rendelkezésére.

Zwack-likörgyár elsőrangú gin-t, whisky-t, vermouthot és cocktailt hoz forgalomba, melyet bármely külföldi hasonló itallal egyenértékűnek ajánl a kartársak szíves figyelmébe. Fenti három cikk sok külföldi márkánál még jobb is. Mixeléshez is páratlanok.

Nyolevan százalékkal olcsóbb a tükör, ha régi vak tükrét Wagnerél (Székesfehérvás u. 6.) újaboritattja. Speciális esiszólásával, rendkívül nívós munkájával egy új tükrrel minden tekintetben egyenrangú produktumot nyújt. **Tegyen próbát!** Egyébként minden nagyságban, méret után eredeti esz tükrök kávéházak részére különleges kalkulációval kaphatók. A kartársak figyelmét felhívjuk erre a régi nagyon szolid cégre.

Felhívjuk az igen tisztelt kartárs urak figyelmét a Szandner Károly és fiai tésztaárnyvár elsőrendű gyártmányaira. Árusítja: a Kávésök Áruforgalmi Rt.

Nice szardínia 4 halas dobozonként P —.66
(3% forg. adó beufoglaltatik.)

Cine szardínia 6 halas dobozonként P —.59
(3% forg. adó beufoglaltatik.)

Budapesti Kávésök Áruforgalmi Rt.-nál,
Budapest, VIII. József körút 38. Telefon: 39-2-77.

FIGYELJÜNK! PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI BUDAPEST
magyar kártyagyár gyártmányainak valódiságára. Óvakodjunk az utánzásoktól!
Magyar Játékkártyagyár R.-T.
PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI
Budapest, VII. Rottenbiller uca 17
Telefon: J. 31-0-63, J. 45-3-71.
Alapítva 1824.

A. MALATA-PEZSGŐ-SÖR
HOGYHA MINDIG ISSZA EGÉSZSÉGÉT S PÉNZT
EGYRÉS ZÉT JUTALOMKÉNT KAPJA VISSZA.
GYÁRTJA A FŐVÁROSI SÖRFŐZŐ RT. KÖBÁNYÁN.

Az eredeti **SIDOL** fém-, ablak- és márványtisztításra a legalkalmasabb!
Gözl Lipót „SIDOL” vegytermékek gyára R.-T.
Telefon: 96-6-86 és 96-8-27.